

„...milyen jó dolog magyar zsidónak lenni, de ez már egy másik vita témája...”

**Lojalitáshierarchiák
egy késő 20. századi digitális korpuszban**

Biró Tamás

<http://www.biot.hu/>

biot@or-zse.hu, <https://or-zse.hu/biro-tamas/>

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem

biro.tamas@btk.elte.hu, <http://biot.web.elte.hu/>

ELTE BTK Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék

Digitális bölcsészet

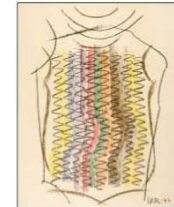

- Digitális korpuszok és adatbázisok létrehozása:
 - Szövegek: szépirodalom, sajtó, közösségi média...
 - Képanyagok: fotók, képzőművészeti alkotások...
 - Hanganyagok: zenék, emberi beszéd...
 - Térképek, GIS-adatbázisok
 - stb.
- Korpuszokon és adatbázisokon végzett kutatások
- A digitalizáció emberre és társadalomra kifejtett hatásának kutatása, önreflexió korunk viszonyaira, önmagunkra, valamint a DH kutatási folyamataira.
- Stb.

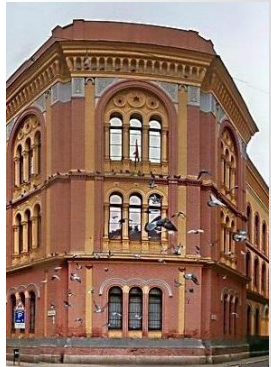
Digitális bölcsészet

- Digitalizáció:
 - *Index Thomisticus* (1946-tól, Roberto Busa *et al*),
 - *Bar Ilan Responsa Project* (1963 óta)
 - és nagyon sok minden más.
- *Born-digital* tartalmak
- Unsworth et al. (eds.), 2004,
A Companion to Digital Humanities
- Ma már sokkal több,
mint digitalizáció.

Digitális bölcsészet

0. Eszközök készítése (korpuszok és adatbázisok + keresők, morfológiai és mondattani elemzők...).
1. Régen is megválaszolható kérdések megválaszolása új eszközökkel.
 - Például: konkordanciakészítés, szógyakoriság.
2. Régen megválaszolhatatlan kutatási kérdések megválaszolása.
 - Például: szógyakoriság hatalmas korpuszokban. Korpusz mondattani annotálása.
3. Új, eddig fel sem vetett kutatási kérdések megfogalmazása és megválaszolása.
 - Például *co-occurrence* hálózatok elemzése.

Digitális bölcsészet

- Egyik kutatási területe: *born-digital* tartalmak

megőrzése

Digitális bölcsészet

- Egyik kutatási területe: *born-digital* tartalmak

What does the Web remember of its deleted past? An archival reconstruction of the former Yugoslav top-level domain

Anat Ben-David

The Open University of Israel, Israel

Abstract

This article argues that the use of the Web as a primary source for studying the history of nations is conditioned by the structural ties between sovereignty and the Internet protocol, and by a temporal proximity between live and archived websites. The argument is illustrated by an empirical reconstruction of the history of the top-level domain of Yugoslavia (.yu), which was deleted from the Internet in 2010. The archival discovery method used four lists of historical .yu Uniform Resource Locators (URLs) that were captured from the live Web before the domain was deleted, and an automated hyperlink discovery script that retrieved their snapshots from the Internet Archive and reconstructed their immediate hyperlinked environment in a network. Although a considerable portion of the historical .yu domain was found on the Internet Archive, the reconstructed space was predominantly Serbian.

new media & society
2016, Vol. 18(7) 1103–1119
© The Author(s) 2016
Reprints and permissions:
sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav
DOI: 10.1177/1461444816643790
nms.sagepub.com

történetének
kutatása

THE HISTORICAL WEB AND DIGITAL HUMANITIES

THE CASE OF NATIONAL WEB DOMAINS

Edited by
Niels Brügger and Ditte Laursen

A Córesz levelezési lista

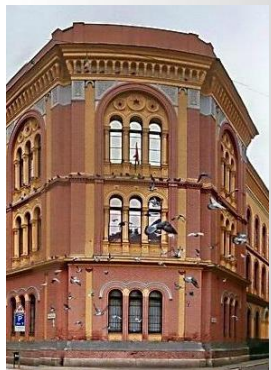
- UJS (Union of Jewish Students),
akkori hivatalos nevén: ZSFME
(Zsidó Fiatalok Magyarországi Egyesülete).
- 1997 őszén, az ELTE szerverén indul.
- Leágazások:
 - Zsinfo
(információk, események, hetizakaszmagyarázatok...)
 - 2ndGen (főleg Magyarországon élők, liberálisabb)
 - Hacofe (idősebb, külföldre disszidáltak által alapítva)

Lojalításhierarchiák a Córesz levelezési listán

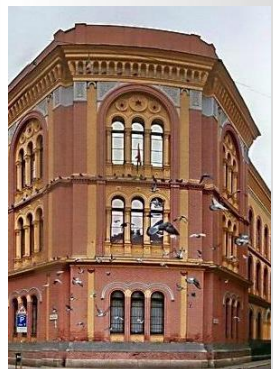
- *Lojalításhierarchia*
- *Levélrészlet, 1999. 07. 03.:*

„(...) még ha (...) a mi nagy- és dédapánk sem szakállaspajeszos zsidó, hanem katonatiszt volt, vagy bármi más, és még ha mi magunk nem is tudunk róla, akkor is kötődünk valahogy a zsidósághoz, a zsidó hagyományhoz. (...)”

Lojalításhierarchiák

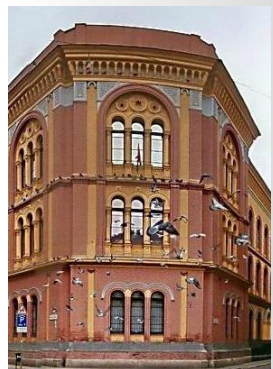
a Córesz levelezési listán

„Azzal, hogy nem dobunk ki papírt és nem írunk bele könyvbe, azzal, hogy nem adjuk a gyerekeinknek a saját nevünket (vagy ha mégis, akkor azt direkt azért, hogy ne legyen a dolog zsidós, tehát a hagyományhoz való viszonyulásként), (...), vagy azzal, hogy alkoholizálunk, de csak mértékkel. (...) Szerintem nincs az a zsidó, legyen mégoly asszimilált és mégoly kevésbé „öntudatos”, akinél nem lehetne megtalálni a hagyomány valamiféle „tudat alatti” továbbélését. (...) Ráadásul minél „zsidóbb” valaki (és itt nehogy a származásra gondolj, hanem az öntudatosságra), általában annál kevésbé domináns kötődés a Holocaust, és annál erősebb a kötődés a hagyományok felől. (...)”

Lojalításhierarchiák

a Córesz levelezési listán

(...) a Hitközségnek azt kéne képviselnie, mutatnia és minden porcikájából sugározni, hogy milyen jó dolog zsidónak lenni. (Sőt, hogy milyen jó dolog magyar zsidónak lenni, de ez már egy másik vita témája) Egy ilyen szekularizált világban, egy ilyen asszimilált zsidóságban talán ez lenne az egyik legfontosabb feladata. Ehhez képest, a Hitközség leginkább azt üzeni, hogy zsidónak lenni az valami gyalázatosan rossz dolog, nem elég, hogy 613 micvát és tiltást kell teljesítened, a kóserság miatt semmi finomat nem ehetsz, a szombat tönkreteszi heti egy napodat és a hülye öltözeted miatt kiröhögnek az utcán, de ráadásul még mindenki utál is, és állandóan ki akarnak irtani.

A nemzetiségi kérdés

- Levélváltás (betűhíven), 1998. dec. 15.
- Lassan egy évtizeddel később azért világossá vált, hogy szerencsére a normális demokraciák útján halad az ország - igaz kisebb-nagyobb zökkenekkel - így aktualis lenne a téma újragondolása hivatalos körökben is. Nyilván a nemzetiségi nyilvánítás problémákkal is jár, de többet nyernek, mint vesztenek. Jó lenne, ha 4 év múlva zsidó nemzetiségi listára is voksolhatnánk.

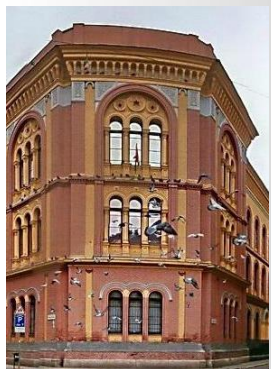
A nemzetiségi kérdés

(1998. dec. 15.)

- Kifejtene részletesebben, hogy mire gondolsz pontosan?!
- Persze, megpróbálom kifejteni. Ahogy hallottam a főindok, amiért 1990-ben a Hitközseg elállt a nemzetiségi státusz igénylesetől a felelem volt egy esetleges szélsőjobboldali kormány megalakulásától, mely esetén hátrányos lett volna "dupla" kisebbségként jelen lenni. Bár az utóbbi időben nem vagyok kimondottan kormányparti típus, azt azért látom, hogy szerencsére nincs igazán komoly naci jellegű fenyegetettség. (...)

A nemzetiségi kérdés

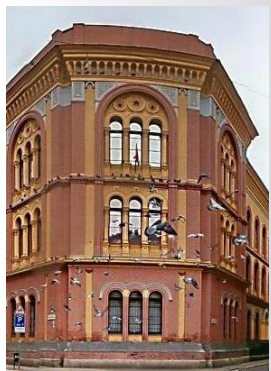

(...) Azt is látom, látni velem, hogy a Hitkozség és egyéb zsidó szervezetek (Szochnut, Joint) nem állnak a helyzet magaslatán, nincs megfelelően - hatékonyan, demokratikusan - biztosítva a zsidók képviselete. Onkormányzatoként egy széles zsidó réteg érezhetne egy közösségben magát, hiszen az odaátartozás nem függne vallásosságától, cionista meggyőződésétől, anyagi helyzetétől. A képviseletet egészen új alapokra helyezhetnénk szakítva a szüleinkre, nagyszüleinkre erőltetett asszimilációs, megfélemlített gondolkodás-móddal. Természetesen tisztelet a kivételnek. (...)

A nemzetiségi kérdés

(1998. dec. 15.)

(...) A zsidóság egyéb - fent említett - szervezetei is vegre visszatalálhatnak eredeti feladatkorukhoz, pl. a Hitközseg a vallási élet felviragoztatásához, a politikát, egyezkedést, világi események lebonyolítását pedig az Onkormányzatra hagyhatna. Persze szoros együttműködés szükséges, a viszonyrendszert alaposan ki kellene dolgozni. (...)

A nemzetiségi kérdés

(1998. dec. 15.)

(...) Nemzetiségként hatékonyan lephetnek fel az antiszemitizmus ellen, melynek írott formában teljesen szabad utat hagynak, javulhatna az oktatás színvonala, a vallási és kulturális élet és sokan visszakapnak elveszettek hitt, távoli emlékekből táplálkozó ontudatukat. Ettől persze mindenki lojális magyar állampolgár maradna, anélkül, hogy fel kellene adnia hovatartozását, hagyományait.
(...)

A nemzetiségi kérdés – *folytatás* –

(1998. dec. 21.)

Akkor megpróbálom röviden összefoglalni a vitát, az en (szubjektív) nézőpontomból:

Arról meggyőztetek, hogy semmilyen praktikus előny nem származik a nemzetiségre nyilvánításból, a kisebbségi önkormányzat, mint demokratikus(abb) mecénás nem tudna komoly szerepet játszani a már meglévők mellett, az érdekepviselet jól-rosszul de megoldott, és az önkormányzatok se tudnának komolyan változtatni a helyzeten.

A nemzetiségi kérdés – *folytatás* –

(1998. dec. 21.)

Viszont arról is meggyőztetek, hogy semmilyen komoly érv nem szól a kisebbsége nyilvánítás ellen. Harom érvet hoztatok fel, a nyilvantartast, azt hogy sokan ellenzik, es azt, hogy nincs ra szukseg. A nyilvantartas szempontjabol semmi nem valtozik a kisebbsége nyilvánitassal, az ugyanolyan onkentes alapu lesz mint eddig (a nepszamlalásokan a vallasat is megkerdezik az embernek => a zsidosagot vallaskent se tartsak szamon?), tehat ez nem érv.

A nemzetiségi kérdés – *folytatás* –

(1998. dec. 21.)

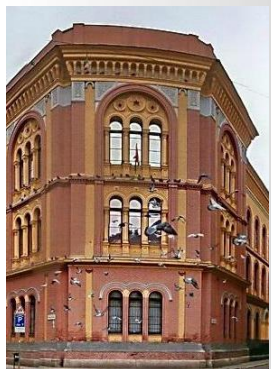
Az, hogy sokan ellenzik, megint nem erv, egészen addig, amíg az ellenzők nem tudnak más ervet felhozni, mint hogy "nekem nem tetszik", marpedig egyelőre úgy tünik, nem tudnak. Akinek nem tetszik, nem kell, hogy kisebbséginek vallja magát, és így a kisebbségre nyilvánítás nem lesz rá semmilyen komoly hatással. Abban, hogy nincs rá szükség, abban igazatok van, de ez csak a másik oldal érveinek egy részét cáfolja, onmagában meg nem ellenerv.

A nemzetiségi kérdés – *folytatás* –

(1998. dec. 21.)

Viszont maradt két érv, ami ellen senki nem tudott felhozni semmit. Az egyik, hogy így lenne a magyar zsidóságnak egy tényleg demokratikusan választott szerve, hiszen ma még ahíkozásai választások is csak kvazi-demokratikusak, nem léven minimális részvételi arány. A másik, hogy az öntudatos fellepeshez igenis hozzátartozik, hogy ha nemzetiségnek érezzük magunkat, akkor ragaszkodjunk hozzá, hogy akként is tartsanak számon.

A nemzetiségi kérdés – *folytatás* –

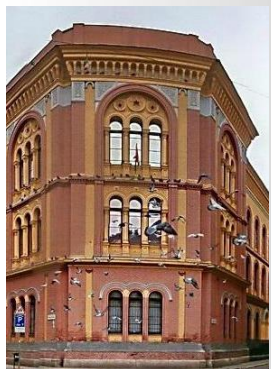
(1998. dec. 21.)

En tehát ezek alapján továbbra is nemzetiség-parti vagyok, remelem, a következő választásoknál már lehet majd kisebbségi listára szavazni, sőt ha lesz rá idom, teszek is majd ennek érdekében (ez alatt nem csak a szavazatgyűjtés értelmében, hanem a hasonló viták provokálását is más fórumokon).

Udv

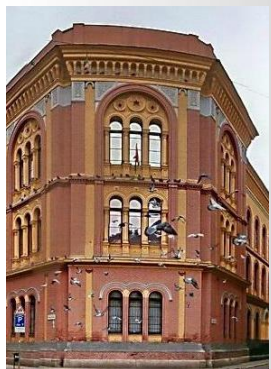
[aláírás]

Módszertani előadás: módszertani kérdések

- Személyes érintettség
- *Distant reading* alkalmazása?
- Túlzott őszinteség
- Álnevek mögé bújó személyiségek
- A minta nem reprezentatív:
 - mi az alapsokaság, mire nézve legyen reprezentatív?
 - A mintavétel alapja egy erősen egyenletlen eloszlást követő tulajdonság (emailhasználat).
 - Hólabdamódszerű mintavétel.

Köszönöm a figyelmet!

Biró Tamás

<http://www.biot.hu/>

biot@or-zse.hu, <https://or-zse.hu/biro-tamas/>

Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem

biro.tamas@btk.elte.hu, <http://biot.web.elte.hu/>

ELTE BTK Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék